

EESTI KEEL

Keele- ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, see tähendab suutlikkus mõista eakohaseid ilukirjandustekste ja nende osatähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos ning tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja iseenda identiteedi alust; keeleteadlikkus ja oskus end vastavalt suhtlussituatsioonile ja keelekasutuseesmärkidele nii suuliselt kui ka kirjalikult väljendada; arusaamine, et lugemine teeb vaimselt rikkamaks.

Keele ja kirjanduse õpetamisega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- väärtustab keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit
- teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana
- omandab põhiteadmised keelest ja saavutab õigekirjaoskuse
- väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid
- kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel
- kasutab asjakohaselt erinevaid suhtluskanaleid ning suudab leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet
- väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahva pärimuskultuuri ja traditsioone kui ka kultuurilist mitmekesisust
- tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab selle kunstilisi väärtusi
- loeb eakohast väärtkirjandust, kujundades kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastades mõtte- ja tundemaailma
- suudab kujundada ja väljendada isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust
- oskab õppida, hangib teavet eri allikatest, kasutab sõna- ja käsiraamatuid.

Ainevaldkonna õppeained ja nende maht

	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Eesti keel	19 tundi	11 tundi	6 tundi
Kirjandus		4 tundi	6 tundi

Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeainetes omandavad õpilased keele- ja kirjandusteadmisi ning saavad lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest põhikooli lõpuks teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut, kuid ka tema identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.–4. klassis arendatakse eesti keele õppes kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja õigekeelsust. Osaoskusi ja õigekeelsust arendatakse nii teabe- ja tarbetekstide kui ka ilukirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise kaudu.

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandustundides kujundatakse õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimeid ning kõlbelis-emotsionaalset arengut loetud kirjandusteoseid mõtestades, kuid vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on avar tekstikäsitlus, mis hõlmab nii suulisi kui ka kirjalikke tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilisi, graafilisi ning teist liiki tekste. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu.

Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduslike tekstide lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilaste kultuuri- ja elukogemust, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.

Keeleliste osaoskuste lõimimise tulemusel arenevad õpilaste mõtlemisvõime, suhtlusoskus ja enesetunnetus. Õpilased on võimelised eetilisel, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Üldpädevuste kujundamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Seda tehakse erinevate tekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise kaudu ning kasutades mitmesuguseid koostöövorme (ühisarutelud, projektid jne). Saavutatud üldpädevused kajastuvad tekstiloomes, esitlustes, arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi – teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes oma väärtushinnangute ja enesekehtestamisoskusega loob sobiva õpikeskkonna ning mõjutab õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Kirjandusõpetuses kujundatakse kõlbelisi ja esteetilis-emotsionaalseid väärtusi ning kultuuriväärtuste mõistmist ilukirjandus- ja aimetekstide kaudu. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keele kui rahvuskultuuri kandja tähtsust, keeleoskust kui inimese identiteedi olulist osa. Keeleõpetuses väärtustatakse funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatava paaris- ja rühmatöö käigus kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust välja ütleva, kaaslaste ideid tunnustama ja teistega arvestama, ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust suhelda eetilisel ja olusid arvestades nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahetult kui ka veebikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes kujundatakse õpilastes positiivset minapilti. Õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilaste eripärad ja anded, vormitakse maailmavaade.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, erinevatest allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri ja tema suulise ja kirjaliku kõne mõistmist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist. Õppetegevuse ja õppetekstide kaudu pannakse alus õpilaste diskuteerimis- ja väitlemis- ning tänapäevasele kirjaliku suhtlemise oskusele.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide abil arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, lugeda ja mõista tabelite, skeemide, graafikute ning diagrammidena esitatud infot ning seda analüüsida, sõnalise teabega seostada ja tõlgendada. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjanduslikust ja populaarteaduslikust teabest ning kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekstide loomisel, korrigeerimisel ja esitamisel.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, nende suhtes seisukoha võtmise ja neile lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Ainevaldkonna õppeainete lõiming teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Eesti keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust

tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaaalained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditiivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiasid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Läbivate teemade rakendamine

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõttesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus). Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente. Meediatekstide analüüsi kaudu juhatakse õpilasi märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Tervis ja ohutus. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning tervist ja turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, eesti keele erikujudest (nt Mulgi, Võru, Setu, Kihnu murre). Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õpeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstilooma eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsede tegude ja hoiakute vastu.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaines seatud eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest ja õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja põhiteemadega
- taotletakse, et õpilaste õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas ja jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt, nii et jääb piisavalt aega ka puhkuseks ja huvitegevuseks
- võimaldatakse õpilastel õppida üksi ja koos teistega (paaris- ja rühmatööd), et toetada nende kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks
- arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutusega õppida
- kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid
- kasutatakse mitmekesist õppemetoodikat, sealhulgas aktiivõpet (rollimäng, loovtöö, arutelu, väitlus, õpimapi ja uurimistöö koostamine, omaloomingu esitamine jne)
- laiendatakse traditsioonilist õpikeskkonda (arvuti/multimeediaklass, muuseum, näitus, raamatukogu, ettevõtted, loodus jne)
- rakendatakse õppetegevust toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (ekskursioonid kirjanikega seotud paikadesse ning keele ja kirjandusega seotud asutustesse, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, loomekonkursid, konkurssideks valmistumine, projektõpe jne), pidades oluliseks sotsiaalse kompetentsuse saavutamist
- arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

Õppesisu käsitletakse arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainepädevused on saavutatavad.

Hindamise alused

Ainekavas on kirjeldatud õpitulemused õppeaines kooliastmete kaupa kahel tasandil: üldised õpitulemused õpetamise eesmärkidena ja õpitulemused osakuste raames. Hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, sealhulgas esituste ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekavades taotletavatele õpitulemustele; õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Hindamisel lähtutakse vastavatest õppekava üldosa sätetest. Hoiakutele (nt huvitatus, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, kokkulepitud reeglite järgimine) antakse hinnanguid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist
- lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist
- kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- suulist ja kirjalikku suhtlust
- tekstide vastuvõttu
- tekstiloomet
- tekstide õigekeelsust.

Kirjanduse õppimise tulemusi hinnatakse eesti keele õppest eraldi alates 5. klassist.

II kooliastmes hinnatakse:

- teoste lugemist ning tutvustamist
- jutustamisttekstide tõlgendamist ja analüüsi
- kirjandusliku kujundi mõistmist
- teksti esitust ja omaloomingut.

III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- iseseisvat lugemist ja eri viisidel jutustamist
- teksti tõlgendamist, analüüsi ja mõistmist
- teksti esitust ja omaloomingulisi töid.

Kirjalikes kirjandusülesannetes parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestab valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustada esteetilist aspekti.

Füüsiline õppekeskkond

Kool korraldab keele ja kirjanduse valdkonna ainete õpet:

- klassis, kus saab mööblit ümber paigutada liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud) ning rühmatööks
- kooli raamatukogus ning väljaspool kooli vastavalt kooli õppekavas sätestatule.

Kool võimaldab:

- klassiruumis kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni
- kasutada info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sealhulgas veebisõnaraamatuid.

EESTI KEEL

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab põhiteadmised eesti keelest kui soome-ugri keelest ja eesti keele õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimise
- mõistab keele tähtsust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina, arendab keeleoskust, arvestades kultuuris välja kujunenud keelekasutustavasid
- õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet, sh ainevaldkonnaga seotud elukutsete ja edasiõppimisvõimaluste infot
- loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult
- õpib tundma eri tekstiliike ning märkama nende kasutusvõimalusi ja seoseid isikliku ja tööeluga
- arendab kriitilist mõtlemist, oskust arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha
- kasutab oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks sõna- ja käsiraamatuid ning internetiallikaid
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja identiteedi olulise osana ning kujuneb teadlikuks keelekasutajaks
- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keelde ja kultuuri
- suhtub tolerantselt eesti keele võõrkeelena kasutamisse ja toetab teise emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

Eesti keele õppeaine kirjeldus

Eesti keele oskus on nii õppekavas sätestatu omandamise alus kui ka õppekava eesmärk. Põhikoolis omandavad õpilased teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil toime tulla eakohaste suuliste ja kirjalike tekstidega.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ning kriitiliselt isiklikus, avalikus, õppe- ja tööelus. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante ja eriliigilisi tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgid. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, arendades eri liiki tekstide kaudu sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamise oskust.

Põhikoolis tuleb teadlikult omandada kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel. Eesti keele õpi-eesmärgid taotletakse mitme õppevaldkonna kaudu.

I kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi kolmes õppevaldkonnas: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega

kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstilooime ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning internetikeskkonnas kahekesi või mitmekesi suhelda, tekste kokku võtta ja vahendada.

Teksti vastuvõtu õpetuses kujundatakse oskust tekste valida ja leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustatakse kuulamis- ja lugemisstrateegiaid ning süvendatakse võimet teksti paremini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstilooime õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adreassaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoole õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest. Õpilastes arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest, omandatakse teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkuse ning kirjavara mitmekülgse kohta.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele, kasutades kõnes ja kirjas sobivaid lühivastuseid ning terviklauseid
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga
- oskab sihipäraselt vaadelda ja nähtut kirjeldada ning märkab erinevusi ja sarnasusi
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda
- jutustab endast ja lähiümbruses toimunut
- kuulab mõtestatult eakohast teksti
- loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt ja õigesti ning saab sellest aru, mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti
- loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust
- kirjutab õpitud keelendite piires õigesti
- jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava abil
- töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel.

1. KLASS

<i>Suuline keelekasutus</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
- helide ja häälte ning häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine - õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine - õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine - kuuldu ning nähtu kommenteerimine - selge häälduse jälgimine teksti esitades	klassi lõpetaja oskab - eristada täishäälikut, suluta kaashäälikut, sulghäälikut ja täishäälikuühendit - teha häälikuanalüüsi- määrata häälikute olemasolu ja järje-

<ul style="list-style-type: none"> - sobivate kõnetuste (palumise, küsimise, keeldumise, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel - suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine - mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine 	korda sõnades - hääliida 1-, 2-, 3-silbilisi sõnu
---	--

<i>Lugemine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - lugema õppimine - lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse) - oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust - sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine - teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi - teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine - loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine - I klassis loeb õpilane tervikuna vähemalt 4 ilukirjandusteost 	klassi lõpetaja oskab - lugeda õpitud teksti ladusalt ja saab loetust aru - lugeda õppimata teksti õigesti - jälgida kaasõpilaste lugemist, parandada lugemisvigu - lugeda sobiva intonatsiooniga jutustavat, küsivat ja hüüdlauseid - loetut teksti lähedaselt ümber jutustada

<i>Kirjutamine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida - tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine - töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus ning kuupäeva kirjutamine - lausete kirjutamine - suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses - mitmuse nimetava ja <i>sse</i>-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus - pöördelõppude õigekirjutus - väit-, küsi- ja hüüdlause - lause lõpumärgid - õiged tähekujud, proportsioonid, ühtlane kirjarida, käekirja loetavus, kirjatöö välimus 	klassi lõpetaja oskab - märkida kirjas täishäälikute kolme pikkust - kirjutada õigesti ühesilbilisi sõnu - kirjutada k, p, t sõna alguses - piiritleda kirjas lauset (suur algustäht lause algul ja lõpumärk lause lõpul) - kirjutada õigesti nimesid (suur algustäht nime ja kohanimede kirjutamisel) - õigesti märkida tegusõna lõpus -d, -b, -vad

2. KLASS

<i>Suuline keelekasutus</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
Kuulamine <ul style="list-style-type: none"> - Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul. - Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. - Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa 	<ul style="list-style-type: none"> - eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi - kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt

<p>skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). <p>Kõnelemine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. - Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. - Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. - Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. - Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. - Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. - Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. - Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. - Eri meeoleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine. 	<p>õpetaja abil</p> <ul style="list-style-type: none"> - koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil - kasutab kõnes terviklauseid - teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu - väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust - saab aru lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatRietenduse sisust - koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu - vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel - esitab luuletust peast.
---	--

<i>Lugemine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. - Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. - Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. - Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. - Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. - Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. - Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. - Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. - Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. - Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, 	<ul style="list-style-type: none"> - loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu - mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu - vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele - leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel - tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vana sõna - kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi - on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja

<p>vanasõna.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. - Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga. 	<p>annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.</p>
---	---

<i>Kirjutamine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kirjatehnika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. - Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. - Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. <p>Kirjalik tekstiloome</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. - Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. - Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. <p>Õigekeelsus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; - <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval; <i>i</i> ja <i>j</i> silbi alguses, <i>h</i> sõna alguses. - Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted. - Lauseliik ja lõpumärk (jutustav <i>e</i> väit- ja küsilause). - Koma kasutamine liitlause kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul. - Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes. - Sõnade lõpu õigekiri <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida teete?), <i>-sse</i> (kellesse? millesse?), <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri. - Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausestena). - Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohlikule kohale tähelepanu juhitakse. 	<ul style="list-style-type: none"> - kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid - kirjutab tahvlilt või õpikust ära - kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga - koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate - kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil - eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit - kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse. <ul style="list-style-type: none"> - märgib kirjas õigesti täishäälikuid - teab peast võõrtähtedega tähestikku - alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga - kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; - kirjutab õigesti sõnade lõppu - <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida teete?) - <i>-sse</i> (kellesse? millesse?) - <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?) - kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (20–25 sõna lihtlausestena).

3. KLASS

<i>Suuline keelekasutus</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kuulamine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hääliku pikkuste eristamine, pöhirõhk sulghääliku pikkusel. - Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. - Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. - Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. - Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele. <p>Kõnelemine</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. - Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. - Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. - Oma arvamuse avaldamine, nõustamine ja mittenõustamine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine. - Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. - Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. - Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeolude väljendamiseks. - Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) esitamine. - Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel. 	<ul style="list-style-type: none"> - kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi - väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab - vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid - vaatab sihikäeselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi - avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta - annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi /kaardi - jutustab loetust ja läbielatud sündmusest jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu - leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu - esitab luuletust peast.

<i>Lugemine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). - Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust. - Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. - Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. - Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksik-sõnade järgi. - Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. - Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. - Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saate-lause alusel ning partnereid arvestades. - Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. - Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri - Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna. 	<ul style="list-style-type: none"> - loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti - loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga - töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel - vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta - eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu - tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja - on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust - teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

<i>Kirjutamine</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Kirjatehnika</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. - Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). - Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. - Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. - Etteütlemise järgi kirjutamine. - Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. - Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. 	<ul style="list-style-type: none"> - kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga - kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt - valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, hääliku-

Õigekiri

- Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t s-i* ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liit-sõna.
- Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning *sse*-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
- Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.
- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloome

- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
- Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
- Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
- Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.
- Kirja kirjutamine.
- Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

- ühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja üli-pikki täis- ja suluta kaashääli-kuid; kirjutab õigesti asesõnu
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid
- teab peast võõrtähtedega tä-hestikku, kasutab lihtsamat sõ-nastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja looma-nimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi
- kirjutab etteütlemise järgi si-sult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna)
- koostab kutse, õnnitluse, tea-te, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümber-jutustusi) küsimuste, tugisõna-de, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid II kooliastmes

6. klassi lõpetaja:

- tunneb õpitud tekstiliike ning nende kasutamise võimalusi
- oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet nii suuliselt kui ka kirjalikult
- oskab koostada õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe ja esineb suuliselt
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib kontekstile vastava suhtluskanali, kuulab eesmärgistatult
- tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid
- oskab kasutada ÕSi ja interaktiivseid õigekeelsusallikaid.

4. KLASS

<i>Suuline ja kirjalik suhtlus</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis - Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine - Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine - Suuline arvamused ja vestlus etteantud teema piires - Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus - Väite põhjendamine - Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg - Kaaslase täiendamine ja parandamine - Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine 	<p>4. klassi lõpetaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirjalik-meilivahetust - leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalik-ku keelevormi - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid - võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis

<i>Teksti vastuvõtt</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - Eesmärgistatud lugemine - Tööjuhendi lugemine - Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid - Kirjandustekstid: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, vanasõnad ning kõnekäänud - Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased - Tegelaste käitumise motiivide analüüs - Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad) - Kirjanduse eri liike ja žanre esindavad tekstid õppekirjandusse ja vabalugemiseks valitakse eesti ja väliskirjanike loomingust, arvestades järgmisi teemavaldkondi 	<p>4. klassi lõpetaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabetekste) ning nende kasutamise võimalusi - loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste - võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid - kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid

<i>Tekstiloome</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> - Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt - Lühiettekande esitamine - Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine - Loovjutu ülesehitus: sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus; mustand; oma vigade leidmine ja parandamine - Lisateabe otsimine: eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest ning selle väljakirjutamine; uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt 	<p>4. klassi lõpetaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist - tunneb kirjutamise põhi- etappe - jutustab ja kirjeldab suuliselt ja kirjalikult, vormistab

<ul style="list-style-type: none"> - Fakt ja arvamus - Kiri, ümbriku vormistamine - Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika - Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine - Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang - Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine - Jutustamine: oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine - Jutustuse ülesehitus - Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis - Sidus lausestus - Otsekõne jutustuses - Minavormis jutustamine - Arutlemine - Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses - Põhjuse ja tagajärje eristamine - Raamatust kokkuvõtte ning lugemissoovituse kirjutamine - Luuletuse kirjutamine 	<p>kirjalikud tekstid korrektselt</p> <ul style="list-style-type: none"> - esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna) - kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme - avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis - kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades
---	---

<i>Õigekeelsus ja keelehoole</i>	
Õppesisu	Õpitulemused
<p>Üldteemad</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eesti keel teiste keelte seas - Teised Eestis kõneldavad keeled - Sugulaskeeled ja sugulasrahvad <p>Häälikuõpetus ja õigekiri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tähestik - Täis- ja kaashäälikud - Suluga ja suluta häälikud - Võõrtähed ja –häälikud - Täis- ja kaashäälikuühend - Kaashäälikuühendi õigekiri - <i>g, b, d s</i>-i kõrval - <i>h</i> õigekiri - <i>i</i> ja <i>j</i>-i õigekiri - Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri - Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades) - Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui ka veebivariandist) - Eakohase teksti eksimatu ära kirjutamine tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavae iseseisev leidmine. - Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri - Isiku- ja kohanimed; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad - Üldkasutatavad lühendid; lühendite õigekiri; lühendite lugemine 	<p>4. klassi lõpetaja</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid - märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid - märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit; - kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse - pöörab tegusõnu olevikus - moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku - poolitab sõnu (õpitud reeglite piires) - kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid - kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega

<p>Sõnavaraõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara - Sünonüümid - Antonüümid - Mitmetähenduslike, lähedase ja vastandliku tähendusega sõnade kasutamine - Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides - Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus - Igapäevaste võõrsõnade asendamine omasõnadega ja vastupidi - Sõnavara avardamine ja täpsustamine - Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist) <p>Vormiõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tegusõna - Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik - Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses - Jaatava ja eitava kõne kasutamine - Käändsõna - Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna - Ainsus ja mitmus - Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. - Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks - Arvsõnade õigekiri. - Rooma numbrite kirjutamine. <p>Lauseõpetus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lause - Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi - Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine - Lihtlause - Lihtlause kirjavahemärgid - Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning kasutamine - Liitlause - Lihtlauseste sidumine liitlauseks - Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause - Otsekõne ja saatelause - Saatelause otsekõne ees ja järel - Otsekõne kirjavahemärgid - Otsekõne kasutamise võimalusi 	<p>õppeainete, kuude, nädalapäevade, il- makaarte nimetused</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb ära liitsõna - leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires pa- randab leitud vead sõnaraamatu, käsi- raamatu, kaaslase ja/või õpetaja abiga - kirjutab etteütlemise järgi sisult tut- tavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogram- mi) - moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid ja lihtsamaid liitlauseid - kontrollib õigekeelsussõnaraama- tust sõna tähendust ja õigekirja - rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.
--	---

5. KLASS

Õppesisu	Õpitulemised
<p><u>Suuline ja kirjalik suhtlus</u> Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valib juhendamise toel suhtlus- kanali - leiab koos partneri või rühmaga

<p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine. Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>	<p>vastuseid lihtsamatele probleem-ülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi</p> <ul style="list-style-type: none"> - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid.
<p><u>Teksti vastuvõtt</u> Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted. Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus). Kuuldu konspekteerimine. Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste - rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi - valib juhendamise toel oma lugemisvara.
<p><u>Tekstiloomed</u> Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühietekande esitamine. Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine. Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine. Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt - esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne).
<p><u>Õigekeelsus ja keelehoole</u> <i>Üldteemad</i> Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. <i>Häälikuõpetus ja õigekiri</i> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades). Sõnavaraõpetus. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Vormiõpetus Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb eesti keele häälikusüsteemi - järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid - moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid - rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

<p>tekstis.</p> <p>Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arv- sõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tä- hendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.</p> <p>Ainsus ja mitmus.</p> <p>Lauseõpetus</p> <p>Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võima- lusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koond- lauses. Koondlause kasutamine tekstis.</p> <p>Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüd- lause lõpumärgid ja kasutamine.</p> <p>Muud õigekirja teemad</p> <p>Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja koha- nimed.</p>	
---	--

6. KLASS

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p> <p>Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg.</p> <p>Kaaslase parandamine, täiendamine. Arvamuse tagasivõtmine, kaaslasega nõustumine, kaaslase täiendamine, parandamine.</p> <p>Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.</p> <p>Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.</p> <p>Suhtlemine virtuaalkeskonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (pri-vaatse ja avaliku ala eristamine).</p> <p>E-kiri.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust - võtab loetut ja kuuldot lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis - leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.
<p>Teksti vastuvõtt</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.</p> <p>Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.</p> <p>Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi - võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte - kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.
<p>Tekstiloom</p> <p>Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatu-

<p>Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetset tööülesandest lähtuvalt.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Kiri, ümbriku vormistamine.</p> <p>Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.</p>	<p>kogust ja internetist</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe - tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe - kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme - avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohata sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalis vormis - kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades.
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u></p> <p>Kirjakeel, argikeel ja murdekeel.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u></p> <p><i>g, b, d</i> s-i kõrval. <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel.</p> <p><i>f-i</i> ja <i>š</i> õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui veebivariandist).</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u></p> <p>Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng.</p> <p>Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu kui ka veebivariandist).</p> <p><u>Vormiõpetus</u></p> <p>Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. <i>lik-</i> ja <i>ne-</i>liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i>liitelised omadussõnad).</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.</p> <p>Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.</p> <p><u>Lauseõpetus</u></p> <p>Liitlause. Liitlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavihemärgistamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavihemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.</p> <p>Üte ja selle kirjavihemärgid.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; - moodustab ja kirjavihemärgistab liitlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid - leiab ja kontrollib „Eesti õigekeelsussõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja - tunneb ära õpitud tekstiliigi - rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.
Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.

Eesti keele õppe- ja kasvatuseesmärgid III kooliastmes

9. klassi lõpetaja:

- tuleb toime eesti kirjakeelega tavasuhtluses ja avalikult esinedes ning edasi õppides
- suhtleb eesmärgipäraselt ja valib sobiva suhtluskanali, väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ning selgelt
- järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid
- kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning avaldab arvamust, vahendab loetut ja kuuldu suuliselt ning kirjalikult
- tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks valmistuda
- koostab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt
- avaldab arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt
- mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust
- hindab meediast ja internetist leitud asjakohast teavet kriitiliselt ning kasutab seda sihipäraselt
- kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi internetiallikatest.

7. KLASS

Õppesisu	Õpitulemused
Suuline ja kirjalik suhtlus Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis.	Õpilane: - oskab valida suhtluskanalit; peab asjalikku kirja- ja meilivahetust - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ning loetu põhjal järeldusi ja annab hinnanguid - võtab loetut ja kuuldu eesmärgipäraselt kokku ja vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.
Teksti vastuvõtt Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused. Põhilised meediakanalid. Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Fakti ja arvamuse eristamine. Meediatekstide põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudisloo ülesehitus ja pealkiri.	Õpilane: - seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli - reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis - võrdleb tekste omavahel, selgitab arusaamatuks jäänut, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma

<p>Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri. Tele- ja raadiosaated.</p>	<p>kogemuse ja mõtetega - kasutab omandatud keele- ja teksti- mõisteid teksti tõlgendamisel, tekstide seostamisel ja tekstile reageerimisel.</p>
<p>Tekstiloome Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite va- lik. Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetses teemas või isikliku kogemuse piires. Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudisloo pealkirjastamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirju- tamine, toimetamine ja vormistamine. Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvu- titöötlus. Arvamusloo suuline ja kirjalik kommenteerimine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.</p>	<p>Õpilane: - põhjendab ja avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis - kasutab omandatud keele- ja teksti- mõisteid nii tekstes luues kui ka seosta- des - oskab ette valmistada, kirjutada ja suuliselt esitada eri tüüpi tekste (jutus- tav, kirjeldav, arutlev) - vormistab tekstid korrektselt.</p>
<p>Õigekeelsus ja keelehoole</p> <p><u>Üldteemad</u> Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara. Sõnadeta suhtlemine.</p> <p><u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õige- kirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õige- kiri. Silbitamine, pikk ja lühike silp. Õigehäälisus: rõhk ja välde. Välte ja õigekirja seosed. ÕS-ist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ja õigehäälisuse kontrollimine.</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Sõna ja tähendus, sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veaohtlikud paro- nüümid.</p> <p><u>Vormiõpetus ja õigekiri</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv, aeg, kõne- viis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käandelised vormid. Tegusõna astmevahel- dus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöör- devormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendteigusõna. Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine. Käandsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käändevormid. Käandsõna astmevaheldus: veaohtlikud</p>	<p>Õpilane: - eristab kirjakeelt argikeelest - teab eesti keele murdeid</p> <p>- järgib eesti õigekirja aluseid ja põhi- reegleid - oskab õigekirjajuhiseid leida veebialli- katest, sõna- ja käsiraamatutest - teab eesti keele häälikusüsteemi, sõna- liike ja -vorme - rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hin- nates - teab õpitud tekstiliikide keelelisi eri- jooni - kasutab tekstide koostamisel tavako- hast ülesehitust ja vormistust.</p>

<p>käändsõnad ja sõnavormid. Õige käändevormi leidmine ÕS-ist, vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Omadussõna võrdlusastmed: veaohtrikud sõnad. Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamine. Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad. Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine.</p>	
---	--

8. KLASS

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Suhtlusolukord, suhtlusolukorra komponendid, suhtluspartnerid. Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Suhtlusolukorra arvestamine. Suhtlemisel partneri arvestamine.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus.</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmatöö käigus arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine, kaaslaste õeldu/ tehtu täiendamine ja parandamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine.</p> <p>Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine.</p> <p>Väitlus, väitluse reeglid.</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi - käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid - lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi - oskab algetada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid - väljendab oma seisukohti ja sõnastab vajadusel oma eriarvamusi - teeb ettepanekuid, esitab omapoolseid põhjendusi, annab vajadusel lisateavet
<p>Teksti vastuvõtt Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamžanrid), nende eesmärgid. Teksti vastuvõtmise viisid. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Kõne kuulamine, märkmete tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Tekstist olulisema teabe ja probleemide leidmine, tekstist kokkuvõtte tegemine. Reklaamtekst, reklaamtekstide eesmärk ja tunnused. Reklaami keel. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted, demagogia. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ja selle piirangud. Teabetekstide eesmärk, teabeteksti tunnused ja ülesehitus. Juhend ja uurimus. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - orienteerub tekstimaailmas: tunneb olulisi tekstiliike (peamisi tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamžanreid), nende põhijooni ja kasutusvõimalusi - teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast liigist ja autorist; eristab tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamtekstide stiile üksteisest, argisuhtluse ja ilukirjanduse stiilist - teab peamisi mõjutusvahendeid

<p>Tekstiloomed Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires. Erinevat liiki alustekstide põhjal kirjutamine. Refereerimine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Viidete vormistamine. Kõneks valmistamine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ja esitamine. Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte, kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine. Jutustava, kirjeldava või arutleva kirjandi kirjutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - leiab tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ja osutab nendele sobivas vormis - tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele - oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit - oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ja peab lühikest ettekannet ja kõnet)
<p>Õigekeelsus ja keelehoole <u>Üldteemad</u> Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. <u>Algustäheõigekiri</u> Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. <u>Lauseõpetus ja õigekiri</u> Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ja täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ja kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada - teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni - järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid - oskab õigekirjajuhiseid leida sõna- ja käsiraamatutest ning veebi- allikatest - rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsi- des ja hinnates - teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni - kasutab tekstide koostamisel tavakohast ülesehitust ja vormistust.

9. KLASS

Õppesisu	Õpitulemused
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga. Väitlus, väitluse reeglid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid - suudab asjalikult sekkuda avaliku diskussiooni meediakanalites, üritustel ja mujal; kommenteerib veebis asjakohaselt

<p>Teksti vastuvõtt Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ja süstematiseerimine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Tarbetekstide eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ja selle põhjal järelduste tegemine. Funktsionaalstiilid: tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamitekstide keelekasutus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - loeb ja kuulab avaliku eluga kurisoleku ja õppimise või töö eesmärkidel ning isiklikust huvist; rakendab lugemise ja kuulamise eri viise ja võimalusi - loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ja arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste - valib teadlikult oma lugemisvara, suudab teha järeldusi kasutatud keelevahenditest, märkab kujundlikkust
<p>Tekstiloome Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtluseesmärkidele. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomel: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oskab eesmärgipäraselt kirjutada kirjandit; asjalikke kommentaare ja arvamusalaldusi - oskab kirjutada elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi - seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ja teiste tekstidega - vahendab kuulnud ja loetud tekste eetilisel, sobiva pikkuse ja täpsusega
<p>Õigekeelsus ja keelehoole <i>Üldteemad</i> Keeleuuenus. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud. Keelesugulus, soomeugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära, võrdlus teiste keeltega.</p> <p><i>Häälikuõpetus ja õigekiri</i> Muutumatu sõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Poolitamine, sh võõrsõnade ja nimede poolitamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi - edastab võõrkeeles kuulnud ja loetud infot korrektses eesti keeles ja arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavaid - leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekst tähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid - tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ja kasutada - tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides.

Sõnavaraõpetus

Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid.

Fraseologismid, nende stiilivärving.

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade tähenduse ja stiilivärvingu leidmiseks.